

Kedves Magyar Ágnes,

a száj kinyílt és úgy maradt, mint egy foghíjas, tört léceivel vigyorgó kerti kiskapu. Látod, ebből a helyzetből mennyi minden következhetne, de én most nem is annyira a nevetésről, a kacagásról, a hahotáról, a röhögésről, a vihogásról szólnék, amiben volt részem a könyved olvasása idején. Esténként bocsátkoztam hozzád, mint likőrös pohár üvegfalához a fáradt könyvelő homloka. Ó, a súlyos adminisztrációk után ágaskodni kezd az esztétikai hiányérzet. Oké, inkább a derúról beszelnék. Mégis. Nevetni könnyű, mint a sziksós szélbe szórni az őszi diólevelet, barna, halál, száll. Szép és csúf halottjaink derúje egy elhagyott, eltékozolt fennsíkon. A kamera elé álló szépszülők, ködből érkezett rokonok, ázott bundával, féltestvérek, véreink, kópéink múlni nem képes derúje, a nyelv hangtalan mélyvénás hullámzása. Erdély, mint nemzeti naiva, Szép Heléna.

Meg a koma, ugye.

A humor nehéz és bonyolult műfaj, néha a legnagyobbaknak sem ment, illetve, ha mégis, felmentést kínált a komolyabb – mélyebb, disztíngváltabb, karcosabb – ügyek és élet-értekezések közben. A humor különösen jó hiánypótló ízé, valami szeklice, cikória. Elviccelni, ugye, az abszurd nemtelen szörnyetegét. Kafka, Csehov, ezek az urak is humorizáltak, mint a vásott cipőjű sarki hírlapíró. Lefingani a bárdos hóhért kivégzés közben, hahaha. A jó humor igazi hiánycikk a magyar irodalomban, de azért Karinthytól Orbán Ottóig vagy Örkényig, Petritől Kertész Imréig, EP.-től Parti Nagy Lajosig mindig is megvoltak a nagyágyúink.

A jó humor után jöhet táncba, gondolom, a derú nagyságos asszonya pörög-forog a parketten, a mentés, ködmönös asszony, kislány, néni, meg nem tudom mondani, hogy csinálja, mindig mosoly nehezeül az arcomra, ha elbeszél nekem. Fű, fa természet, moha. A derú ott-hona. A humornak nincsen ott-hona. A derú otthon van, otthont teremt, és szabadon hagy mégis. A jó humor nem nevetet föléletlenül. De jön, mint az időjárás. Bejelentkezik a pokolba hozzád. Bárhová különben. Oda, ahol olyan szarság van, hogy a szó bent reked. Delej. Bájital, korom a szíven, de jön. Csönget, kopogtat, husánggal veri a félfát. Katsztrófatüllben megjelenik a tündér, köszi. Derúsnek lenni, Ági, cso-

daság. Vannak hasonlataim, kis rozsdametafora rajzszögek. Bélyegragasztás az estéli szél szép, holdgömbölyded fenekére, üzenet, hír, kinek, akárkinek, senkinek, tudja meg mindenki élő, a derű él és virul, puszi. Ágnes, a derű egyszerre nehéz és könnyű, mert viseli az egész világot, miközben roppanna, akár a reggeli jég. A derű lucskos avar, amiben elfészkel a fázó, kicsi állat, miközben elrohannak mellette a véredek. Ittam vagy két éve székely baráti gyűlésekkel. Ötszáz vicc, nuku piszi, botrány lenne a nemzeti patológiában, az egyszer biztos. De viszont. Volt derű, keserű is, édes is, hiábavaló és megváltó, derű volt. Jó, most mondom neked a lényegét. Ilyen kisinas módjára, kedves célzattal. Szeretettel. Boldogan. A legnagyobb részegségbe, a legrosszabb temetésbe, a legsúlyosabb irodalmi műveletbe is be tud menni a derű, csak legyen olyan választott, aki beviszi – nejlomban, szütyőben, ridikülben. Posztmodern avokádó, nemzeti bakfitty, a mesélés mindenhatósága, mindegy. Ági, te bevitted. (Karácsony Benő, Szép Ernő, lalala) Ennek a mostani könyvednek a címe, *Az örök székely*, Magvető gondozás, és én a gyönyörűszép derűjét láttam és élveztem leginkább. Ó, a sok szomorú autófikció mellett, milyen üdítő olvasmány volt! Humor, derű, irónia, mesés elbeszélői kedv, így együtt. Hogy lesz az emberből nő, férfi, eperfa. Köszönöm neked, hogy míg olvastam, a derűt érezhettem, és tudtam arra gondolni, hogy abban, amiben élünk, azon lehet nevetni is, sőt, még otthont is találhatunk, jöllehet semmi okunk nem lenne ilyesféle érzetekre.